

Minnesanteckningar från samiskt samråd 11-12 september

Närvarande: Karin Thomasson (ordf.), Sylvia Sparrock, Silje Thomsson, Richard Åström, Lena Fjällgren, Kia Flykt, Jerker Bexelius, Inga Lisa Axman Sara, Ingela Jönsson, Sofia Kling (sekr.)

1. Karin Thomasson hälsar alla välkomna
2. Till justerare väljs Silje Thomasson
3. Föregående mötes minnesanteckningar. Med anledning av Klimat- och energistrategin lyfter Ingela frågan om huruvida den borde ha passerat samrådet igen före beslut. Karin konstaterar att samrådets inspel finns med i den nya versionen och samrådet kommer överens om att titta närmare på den.

Till minnesanteckningarna förs att alla ärenden ska till samrådet före beslut. Det ska undersökas om det går att få in detta i en befintlig arbetsordning.

Med anledning av OECD:s rapport om urfolk och regional utveckling informerar Karin om att Sametinget bjöd in till ett möte kring detta men att mötet blev framskjutet. Inget nytt datum har meddelats.

En AXG-utbildning planeras till den 23-24 oktober.

Efter genomgång lades föregående mötes minnesanteckningar till handlingarna.

4. Strategi för samisk hälsa. Regionen är remissinstans för strategin, som tagits fram av Kunskapsnätverk för samisk hälsa. Ingela har skrivit ett förslag på remissvar som gicks igenom med samrådet. Föreslagna ändringar och genomförda korrigeringar bifogas minnesanteckningarna.
5. Regional utvecklingsstrategi (RUS). Gaaltije har fått medel för att hålla workshops i syfte att lyfta samiska perspektiv och förslag till revideringen av den regionala utvecklingsstrategin. Gaaltije har bjudit in till två öppna workshops under hösten. Jerker presenterar arbetet, som till stora delar utgår från den tidigare RUS:en. Denna beskriver i första hand samisk kultur som en del av besöksnäringen. Samrådet lyfter följande synpunkter:
  - Förändrat klimat kan skapa andra behov av betesmarker, det behövs ett långsiktigt tänk.
  - Besöksnäring, skogsbruk och förnyelsebar energi kan stå i konflikt med rennäringen
  - Påverka hur arktiska kartan definieras av EU, så att de omfattar hela Saepmie. Idag missar Jämtland samarbeten och sökbara medel.

- Hur gränser påverkar, både mellan regioner och mellan Sverige/Norge. Underlätta gränsöverskridande arbete och tjänsteutnyttjande.
- Att samisk kultur (+språk) stärks innebär att samiska näringar stärks. Här ger OECD-rapporten stöd.
- Att de samiska näringarna ges prioritet! (konkurrens i och med klimatarbetet)
- Att en parallell samisk RUS utarbetas, utifrån helt samiska perspektiv.
- Utvecklingen går så fort, inte minst inom turismnäringen där människor alltmer vill till platser där det upplevs vara "tomt/öde" – hur blir det? Besöksnäringens ambitioner är otroligt stora.
- Ökad befolkning ger ökad byggnation, sommarstugor etc
- Hur påverkar den digitala utvecklingen samer, positivt och negativt? (serverhallar, bredbandsutveckling)
- Vad i RUS:en kan få samer att känna sig gynnade? Gynnandefrågor är lättare att få igenom än begränsningar.
- Perspektivet: I glesbygdskommuner och i det samiska samhället är 2-3 anställda mycket, att jämföra med många fler anställda i en storstad. Småföretagare kan samarbeta med många.
- Utveckla det som redan finns, t.ex. effektivisera befintliga vattenkraftverk. Behålla intäkterna!
- Hur gör andra urfolk?
- Hur säkerställer vi att samerna inte blir överkörda? (Länspartnerskapet finns, där Sametinget är representerat. Jerker sitter med i Jämtland Härjedalen Turism)
- Utbilda! Synliggör det samiska! Hur ska folk kunna veta att de är på urfolksmark, när det samiska osynliggörs? Hur säkerställer vi att det inte händer igen att ett stort arrangemang delar ut "samiska" tennarmband som inte är samiska?
- Hur ser den urfolksvändliga turismen ut? En samisk nationalpark, som förvaltas av samer utifrån samiska perspektiv?
- Kan man visa på skillnaden i turism från och med förra RUS:en och nu? (Själva RUS:en har påverkat mest i Härjedalen, dit har mest pengar gått.)
- Vad är mål, ska vi ha mål? Är det västerländskt? Kan detta diskuteras ur ett dekoloniseringsperspektiv?
- En konsultfirma har fått i uppdrag att ta fram kartor över hur länet ser ut – var finns butiker etc.? Ska vi föreslå konsultbyrå att ta fram kartor som visar det samiska samhället?

Jerker berättade om det fortsatta arbetet. En rapport ska vara klar i vår och möten hålls under hösten. Jerker kommer gärna ut i länet och håller möten. Jerker skriver rapporten, som samerna därefter får komma med synpunkter på.

Ingela fick i uppdrag att fråga projektet Strukturplan, som presenterar sitt resultat under Regiondagen den 15/11, om vilka samiska perspektiv som finns med i arbetet. Därutöver fick Ingela i uppdrag att be konsultfirman ta fram kartor över 1) samebyar, 2) markanvändning och 3) gränssamverkan. Sametinget och/eller Länsstyrelsen har förmodligen underlag.

6. Klimat- och energistrategin. Två ändringar har förts in i strategin efter föregående samråd. Dels nämns målkonflikten mellan rennäring och vindkraft och dels omnämns rennäringen som del i länets hållbara livsmedelsproduktion. Detta är i linje med vad samrådet framförde under föregående samråd.

Dessutom uppmärksammades att Parisavtalet nämner traditionell urfolkskunskap som något som ska bidra till klimatarbetet. Karin tog på sig att lyfta detta till regionala utvecklingsnämnden.

Det konstaterades vidare att samisk representation finns i länets Klimatråd genom Sametinget och SSR.

7. Statsbidraget. Sofia redogjorde för förbrukningen av medel hittills, samt planerad användning resten av året. Cirka 50 000kr återstår, Sofia föreslog att detta används för översättning av vårdinformation till nordsamiska. Samrådet biföll förslaget.

En principdiskussion hölls om hur statsbidraget ska användas. Vad borde regionen kunna finansiera själva? Utbildningsinsatser nämndes som exempel på insats som regionen borde kunna stå för. Mot bakgrund av regionens ekonomiska läge är det risk att utbildningsinsatser uteblir om inte statsbidraget används som smörjmedel. Vi tar upp diskussionen igen i samband med att nästa års budget fastslås.

8. Yttrande över Utkast till lagrådsremiss. Regionen är remissinstans för Kulturdepartementets utkast till lagrådsremiss. Sofia har skrivit ett förslag till yttrande som kommer att beslutas av regionstyrelsen den 24-25/9. Karin läste upp respektive lagparagraf och Sofia hur detta kommenteras eller inte kommenteras i yttrandet. De synpunkter som framkom under samrådet redovisas i separat dokument som bifogas minnesanteckningarna.
9. Problem- och målanalys inför framtagande av ny (reviderad) handlingsplan. Resultatet av workshoparna – ett problemträd och ett målträd – bifogas minnesanteckningarna. Dessa kommer att bakas in i den nya handlingsplanen, som skickas ut till samrådet så snart som möjligt för återkoppling.
10. Nästa möte äger rum den 3/12, kl.13-16 på Gaaltje. Då kommer Patientnämnden att delta. Syftet är att prata om de problem som samer möter när de söker vård. Ta gärna med konkreta exempel. Ta gärna med vänner och bekanta som ni tror vill bidra (samrådet är öppet för alla).

Staares 30 september 2019

**Sofia Kling
Sekreterare**

Staares 14 oktober 2019

**Silje Thomasson
Justerare**

Problemträd

Samråd 11-12 september 2019

KONSEKVENSER FÖR INDIVIDEN:
Dåligt bemötande
Psykisk ohälsa & beroendeproblem
Särbehandling
Sämré vård
Rasism

KONSEKVENSER FÖR DET SAMISKA SAMHÄLLET:
Osynliggörande
Kollaps
Söndring

KONSEKVENSER FÖR REGIONEN:
Uppfyller ej lagkrav
Mister kompetens & mångfald
Diskriminerar
Onödiga kostnader

OTYDLIG NATIONELL STYRNING

KUNSKAPSBRIST
om samiska rättigheter, samiska språk och samisk kultur inkl. renskötsel, övriga näringar och levnadsförhållanden.

BRIST PÅ SAMISK DELAKTIGHET

OTYDLIG INTERN STYRNING

SAMISK KULTUR OCH SPRÅK ÄR OSYNLIGT

BRIST PÅ INTERN SAMISK SPRÅK- OCH KULTURKOMPETENS

Målträd

samråd 11-12 september 2019

VISIONER

REGIONEN PRIORITERAR SAMISKA
PERSPEKTIV I ALL
VERKSAMHETSUTÖVNING /
REGIONEN HAR PÅBÖRJAT ETT
DEKOLONISERANDE ARBETE

ANTA OCH IMPLEMENTERA
HÄLSOSTRATEGIN
- förebyggande arbete för psykisk
ohälsa
- ökad tillgänglighet ur ett
renskötarperspektiv (mer flexibel
vård)
- Inför samiskt språktest på BVC

ÖKAT FOKUS PÅ SAMISKA
PERSPEKTIV INOM REGIONAL
UTVECKLING

- ökat fokus på samisk kultur i
regional kulturverksamhet
- tydlig prio av samiska näringar i
RUS:en

STÄRKT SAMISK INFLYTANDE

-Alla råd för inflytande ska ha samisk
representantion

SAMISK KOMPETENS ANVÄNDS
OCH REKRYTERAS

-tydliggör var samisk kompetens
finns
-säkerställ att (ny)anställd veta att de
verkar på samiskt FO (redan i
annonser)
-samisk kompetens värdesätts +
rekryteras

ÖKAD SAMISK KULTURFÖRSTÅELSE

-All nyanställd personal ska gå
utbildning i samisk kultur
-Mentorskap för tj.män och
förtroendevalda om samiska frågor
-Utveckla samisk diplomering
-Riktade utb.insatser kopplat till
specifika ämnesområden
-Utbildning av ickesamisk personal om
samiska förhållanden, historia, kultur

URFOLKSRÄTTEN & MINORITETSLAGEN IMPLEMENTERAS

-tydligare intern styrning, utsedd person som ansvarar för samiska frågor på RL-nivå
-ökad kunskap om urfolksrätten, på alla nivåer
-beslut fattas om implementering av urfolksrätten
- Ärendehanteringsrutiner, rutiner för hur planer tas fram, styrdokument lyfter samiska
rättigheter
- mer pengar till samiska perspektiv
- mental förändring
- samiska frågor ska finnas högst i linjen, i regionledningen
- synliggöra samiska språk och samisk kultur

TYDLIGARE NATIONELL STYRNING

-regionen tar ansvar för att lyfta
samiska frågor gentemot nationella
aktörer